

Pověsti z Velehradu

Rozevřeným laskavým dlaním se podobá údolí plné slunce, vroubené hrází zelených chřibských lesů kolem Velehradu. Bohaté jsou dějiny tohoto místa, ale i pověsti o něm a lidech v této obci žijících. Všichni ti skřítkové, hasrmani, černé kočky a další nadpřirozené bytosti jako by se v dnešní době někam vytratili a ubylo i pamětníků, kteří pověsti a příběhy o nich dovedli poutavě vyprávět. Velmi dobře ovládali sílu mluveného slova a dokázali vystihnout poetiku vyprávění i jeho dramaticnost. Pravda, přišly docela jiné časy, ale v těch pověstech je přece jenom tak trochu cítit vůně tajemnosti a neobvyklosti. Necht' pověsti o Velehradě a jeho okolí zůstanou Božími mukami u našich cest a pěšin, mohylami, které po staletí tvořili lidé, jež v této obci na úpatí Chřibů žili. Vydejme se tedy na pout' za pověstmi z Velehradu

Tajná chodba Na Hrádku

Po zrušení kláštera prý mniši ukryli v jednom ze sklepů na velehradském Hrádku část klášterního pokladu.

Ve Velehradě a okolí si lidé vyprávěli, že náramně dlouhý vinný sklep ústí do vyzděné tajné chodby, která vede až k hradu Buchlovu. Na počátku 19. století se totiž v jeho okolí začaly dít podivné věci. Nejhorší to tu prý bývalo při nočních bouřkách. Ze sklepa bylo slyšet kvílení, podivné rachocení a nadpozemská hudba. Lidem se však nikdy nepodařilo vypátrat příčinu těchto zvuků. Tajemstvími zahalený sklep Na Hrádku lákal především velehradské kluky. Ti si v blízkosti sklepa často hrávali až do večerních hodin na rytíře a loupežníky.

Tu a tam přišel některý z hochů s nápadem vniknout do sklepení malým okénkem, které bylo asi metr od uzamčených vstupních dveří. Vždycky se ale našel rozumný klučina, který svým kamarádům násilný vpád do podzemí rozmluvil.

Až jednoho letního podvečera se klukům při bojové hře podařilo sklepní okénko rozbít. A protože slýchali, že sklep ústí do tajné chodby, která spojuje Velehrad s hradem Buchlovem, přišli dva nejstarší a nejodvážnější z nich s nápadem, že by se mohli rozbitým okénkem protáhnout do nitra tajemného sklepa a vydat se na jeho průzkum. Kluci si byli vědomi, že půjde o velký hazard, ale přesto si umínili, že zkusí své štěstí. Jeden z nich přinesl příštího dne lucernu se semencovým olejem, s nímž se na putování za pokladem vydali. Krůček po krůčku postupovali sklepem plným pavučin. Sotva ušli padesát kroků, ovanul je těžký a chladivý dech země. Klenba nad jejich hlavami se snížila a před nimi se rozevřela tajná chodba. Jakmile do ní vkročili, objevil se před nimi světelný kužel, který je přitahoval hlouběji do nitra země. Při zdi

spatřili několik truhlic, a když nadzvedli víko první z nich, spatřili klášterní poklad. Jeden z hochů vyňal z truhlice patenu, na niž se při mši kladou hostie, a zastrčil ji za košili. Více s sebou brát nechtěli, patena měla sloužit jako důkaz, že poklad našli. Vtom si všimli, že na další truhlici sedí příšerná, šklebící se postava, celá zaprášená a ovinutá pavučinami. Když se jí chlapeci dotkli, proměnila se v prach a sesypala se k zemi. Světelný kužel, který chlapce přivedl chodbou k pokladu, se v tom okamžiku ztratil. Zvědaví kluci dostali strach a za velkého křiku klopýtali k východu, kde jim kamarádi pomohli ven. Hned druhý den se vydalo několik mužů z vesnice hledat tajnou chodbu i poklad. Žel, měli smůlu. Po třiceti krocích narazili na sesuté stěny sklepa, které jim v další cestě za pokladem zabránily. Lidé začali věřit, že tajná chodba se nadobro zřítíla a poklad zapadl hluboko, přehluboko. Od té doby se žádnému hledači pokladu nepodařilo proniknout do tajné chodby k hradu Buchlovu.

Jak hastrman potrestal čeledína

Měsíc byl v úplňku a svítil za letní noci jako rybí oko. Salašský potok se třpytil v zátočinách jako stříbro a staré vrby i olše stály nad ním jako strašidla. Velehradští hastrmani využívali právě těchto jasných nocí k šití nových bot. Při práci sedávali na vrbách nebo olších.

Lidé museli ve dne pracovat na panském a v noci teprve pro sebe. Jednoho letního večera pásl čeledín Marek na louce před Velehradem koně. Byla teplá noc, do níž tu a tam vykřikl noční pták. Marek si na trávě u potoka rozprostřel deku, kterou přikrýval koně, lehl si na ni a tvrdě usnul. Když kolem půlnoci procitl, tu uviděl, že na staré vrbě u potoka sedí jakýsi muž. Vstal a krůček po krůčku se přibližoval k potoku, kde se schoval za starou olší a pozoroval toho muže, který něco šil.

„Asi je to hastrman a šije boty“, pomyslnil si Marek a postoupil o pár krůčků blíže k tomu podivnému muži. Marek byl znám jako nezbedník, sešel tedy k potoku, nabral do hrsti pár kamínek, jedním hodil po hastrmanovi a rychle se schoval za blízkou olší. Hastrman se rozhlédl, kdo to po něm hází, ale nikoho nespatriil. Pohrozil pěstí a něco si zabručel. Po chvíli ticha hodil Marek po hastrmanovi další kamínek, kterým ho zasáhl do zad. Zelený mužík zaklel, upustil botu a skočil do tůně pod vrbou. Marek vylezl z úkrytu a místo toho, aby se věnoval koním, sebral botu a začal si ji prohlížet. Byla z kvalitní kůže a na jeho pravou nohu sedla jako ulitá. Měl však pouze jednu. Druhý den se tedy vypravil k ševci a nechal si ušít i druhou do

páru. Nikomu však neřekl, že jedna bota je šitá hastrmanem. Jenže zatímco se bota od ševce časem roztrhala, bota od hastrmana byla stále pevná a jako nová. Čeledín si tedy nechal ušít od ševce novou, jenže ani ta tu hastrmanovu nepřechkala.

Neuběhly ani dva roky a čeledín Marek se vracel s koňmi ve večerních hodinách k sedlákovi. Co se ale za tmavé noci, kdy přejížděl přes Salašku, stalo, o tom lidé jen spekulovali. Koně se totiž nad ránem vrátili do sedlákova dvora s potřhanými postroji a bez vozu. Sedlákovi pacholci, kteří se vydali Marka hledat, ho našli ležet v malé tůnce Salašky. Na levé noze měl botu roztrhanou, na pravé mu bota chyběla.

Černé kočky na Rákoši

V lese na Dolním i Horním Rákoši za Velehradem se kdysi dávno usadilo několik černých koček. Utekly z jedné domácnosti v Tupesích a potulovaly se po polích a lesích, až se nakonec usadily na Rákoši a zdivočely. Napadaly nejen zvěř, ale i lidi, kteří chodili do lesa. Revírník Prošek z buchlovického panství vypsal za každou ulovenou kočku odměnu, ani jednu se ale ulovit nepodařilo.

Hajným škodily divoké kočky nejvíce. Lesníkovi Martinovi v rákošském revíru nadělaly značné škody na domácím zvířectvu. Proto Martin chodil večer co večer na čekanou na posed, který stál na okraji lesa za zahradou. Věřil, že se mu přece jenom podaří alespoň některou z divokých koček ulovit. Nejednou za temné noci přeběhla jako blesk smečka koček pod posedem, na němž Martin seděl. Než stačil Martin zamířit, byly kočky pryč. „Však já si na vás počítám

za měsíční noci,“ zahrozil kočkám Martin. Když se vrátil domů, vyprávěl manželce o svých loveckých nezdarech. Pak spolu začali spřádat plány, jak na černé kočky vyzrát. „Vypůjčíme si od Maděru toho statného bílého kocoura, který je postrachem nejen pro všechny kočky, ale i pro psy ve vesnici. Využiješ ho při čekané na ty zdivočelé kočky. Na louce za hájovnou máme v kopkách na ostrévkách složenou jetelinu. Vlezeš si i s bílým kocourem pod jednu z nich, a jakmile vyběhne smečka koček na louku, vystrčíš ho před kopku sena. Snad ten kocour na sebe přiláká alespoň některou z těch černých koček. Určitě se ti podaří ji zastřelit. Já budu všechno pozorovat z posedu. To by v tom byl čert, abychom tu kočičí smečku nedostali,“ řekla svému muži Marie.

Jednoho červencového rána se tedy vydala k Maděřům pro bílého kocoura. Zavřela ho do koše s víkem, naložila na trakař a zamířila s ním k domovu. Večer se uskutečnilo všechno podle plánu. Hajný i s bílým kocourem vlezli pod kopku jeteliny a jeho manželka Marie zase vylezla na posed za zahradou. Když nastala měsíční půlnoc a od Velehradu bylo slyšet troubení ponocného, přišouraly se opět černé kočky na pokosenou louku. Marie, sedící na posedu, zahvízdla jako noční pták. Martin vystrčil zpod kopky bílého kocoura, uvázaného na vodítku pro psa.

Smečka černých koček se náhle zastavila a během několika sekund vytvořila kolem kopky, u níž stál patřičně naježený bílý kocour, velké kolo. Kočky začaly podivně mňoukat a nakonec se daly do tance. Maděřův kocour se k tancujícím kočkám přidal. Celé tohle zvláštní představení sledoval zpod kopky hajný Martin se zatajeným dechem a měl co dělat, aby kocoura na vodítku udržel. Nebyl tedy schopen na kočky zamířit a některou z nich zastřelit. Po necelé hodině kočičího tance, provázeného divným mňoukáním, bílý kocour zaprskal, vytrhl se Martinovi i s vodítkem a vyběhl z toho podivného reje směrem k lesu. Černé kočky utíkaly za ním. Zklamaný Martin se i s manželkou vrátili domů. „Místo abys po kočkách střílel, ty ses na ně jenom díval,“ lála žena svému muži. „Ale já měl co dělat, abych ho udržel, a navíc jsem byl jako očarován. Jako bych slyšel, jak se ty kočky na něčem domlouvají,“ odvětil Martin, zklamaný především tím, že se mu ztratil vypůjčený bílý kocour. „Ráno moudřejší večera,“ řekl Martin a odebral se na lože. A jak pravil, tak se stalo. Druhého dne za kuropění seděl bílý kocour u dveří hájovny. Sotva Martin otevřel dveře, začal se bílý kocour lísat k jeho nohám. Když ho Martin několikrát pohládl, kocour zamňoukal a rozběhl se k Velehradu.

A černé kočky? Ty už vícekrát nikdo v lesích kolem Velehradu nespátřil.